

Anica Ribičić-Županić
Muzej Mimara
Zagreb, Rooseveltov trg 5

ODREĐIVANJE JEZIKA I PRECIZIRANJE POJMOVA TE UTVRĐIVANJE SVOJSTVA MATERIJALA, TEHNIKA, STRUKTURA I OBLIKA PRI DOKUMENTIRANJU POVIJESNOG TEKSTILA

REGISTAR KULTURNIH DOBARA REPUBLIKE HRVATSKE

Registar spomenika i umjetničkog blaga Hrvatske predstavlja kulturni, povijesni, znanstveni, ekonomski, socijalni i odgojni interes Hrvatske pri očuvanju i zaštiti kulturnih bogatstava. Njegova temeljna misija je popisati, opisati, proučiti i objaviti dijelove naslijeđa koji predstavljaju kulturni, povijesni i znanstveni interes.

U tu je svrhu donesen Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara kojim se određuje:

2. Dokumentiranje i praćenje stanja kulturnih dobara,

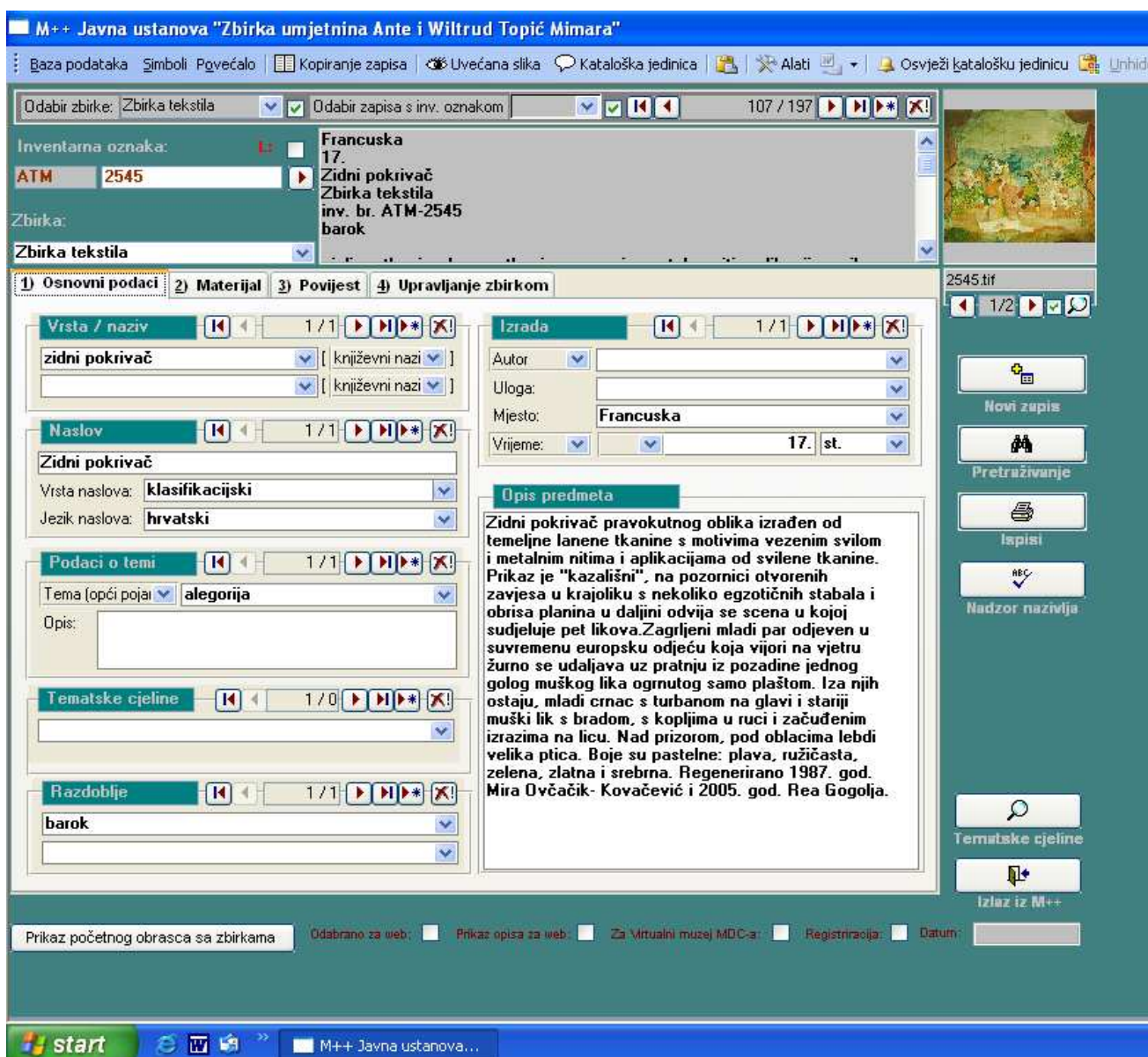
a u članku 51. je propisano:

*Za sva kulturna dobra nadležno tijelo izrađuje dokumentaciju radi njihove zaštite i očuvanja. **Ministar kulture propisuje nužnu razinu dokumentacije i dokumentacijske standarde za pojedine vrste kulturnih dobara, te uvjete, način i postupak za njeno čuvanje i korištenje.***

Na temelju članka 14. stavka 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (»Narodne novine«, broj 69/99), ministar kulture donosi Pravilnik o registru kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Kao što je vidljivo iz članka 51., Zakon propisivanje dokumentacijskih standarda povjerava ministru. Neki standardi ugrađeni su u računalne baze podataka koje se koriste u hrvatskim muzejima i sadrže osnovnu shemu, kojoj, međutim, nedostaje klasificiranje, odnosno grupiranje predmeta u stručne skupine na osnovi njihovih osobina i za sve nam kategorije umjetnina nedostaje rječnik pojmova koji se temelji na usvajanju metodološkog ustroja morfoloških različitosti, a proizlazi iz potrebe fiksiranja definicija i prihvaćanja razvoja nove terminologije radi omogućavanja potpunije problematike opisa.

Osnova cjelokupne dokumentacije je znanstveni dosje dopunjen fotografijama, crtežima i nacrtima za svaki spomenik i umjetničko djelo uvedeno u Registar. Ako želimo postići homogenost (istovrsnost) dokumentacije, nužno je utvrditi za svaku kategoriju spomenika i umjetničkih djela osnovne podatke koji će se unositi u Registar.

Prva stranica za dokumentiranje umjetnina iz računalnog programa M++

Opis predmeta treba izraditi vrlo pažljivo i pridružiti mu sve raspoložive povijesne i bibliografske podatke.

Priroda svake kategorije umjetnina određuje i koncepciju takvog djela, iako je moguće sve svesti i pod zajedničku shemu koja se sastoji od:

- definicije kategorije umjetnina
- tablice kojom se utvrđuje priroda podataka i njihov poredak
- rječnika pojmova upotpunjenog podacima o tehnikama
- odredbe o grafičkoj i fotografskoj dokumentaciji i
- bibliografije.

Načela znanstvene analize djela trebala bi istraživačima pružiti sumu naputaka i smjernica koja bi im omogućila potpun i argumentiran opis predmeta.

Uz svu pozornost u opisivanju predmeta i tehničkih pojedinosti na temelju opservacije, dobiveni opisi često su neprecizni i konfuzni. Zato je cilj takvog djela omogućavanje jedinstvenih i preciznih termina koji ne dopuštaju dvojbenost i ponavljanje. To nije uspostavljanje neke nove doktrine ili nove povijesti. Cilj nije propisivanje, već poticanje i otvaranje novih mogućnosti.

Pojmovnik treba pribaviti tekstu svedenom na minimum, maksimalni broj informacija. Nastao iz potrebe, postaje priručnik istraživačima, studentima i ljubiteljima.

Utvrđivanje svojstva materijala, tehnika, struktura i oblika u dokumentiranju povijesnog tekstila je proces u kojem sudjeluju stručnjaci s različitih područja, a koji podrazumijeva istraživanja izvan povjesničarsko-umjetničke i restauratorske struke poput laboratorijskih, rendgenskih i sl.

U tom procesu ključno je znanje restauratora. Iz osobnog iskustva kustosice zbirke u muzeju, mogu reći da je suradnja s restauratorima dobra i dostupna. Do sada se u praksi to znanje prenosilo «jedan na jedan», što je najpotpunije i najkvalitetnije. Nedostatak takve prakse jest u tome da znanje ostvareno na individualnoj razini ostaje nedostupno svim zainteresiranima, i to u vremenu informatizacije podataka koje nalaže učiniti ih razumljivima.

O važnosti izrade rječnika pojmova za obradu muzejske građe svjedoče i mnogobrojni *thesaurusi* koji se primjenjuju u svjetskoj muzejskoj zajednici.

Propustili smo ga izraditi prije kreiranja računalnih baza podataka i taj ćemo propust morati nadoknaditi ili prevođenjem nekog od već postojećih pojmovnika ili stvaranjem vlastitog.